

N: 14/1955.

LAGUTSKOTTETS betänkande N: 14/1955 över
landskapsstyrelsens framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag om
förvaltningen i landskommunerna i landskapet
Åland.

Med anledning av förenämnda framställning får lagutskottet, vars utlåtande av landstinget inbegärts och som utnyttjat rätten att sammankomma mellan landstingssessionerna för att behandla ärendet, vördsamast framhålla följande:

Vid vårsessionen 1951 inbegärde landstinget av landskapsnämnden förslag till ny kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland. Förslaget överlämnades till landstinget vid höstsessionen 1951. Lagstiftningsarbetet vållade emellertid synnerliga svårigheter, måhända främst beroende därpå, att stadgandena om kommunalbeskattningen ingick i förslaget, och landstinget ännu icke var berett att taga ställning till de reformer, som kunde befinnas nödvändiga. Lagförslaget förkastades därför vid vårsessionen 1954, men samtidigt förutsatte landstinget att landskapsstyrelsen skulle överlämna ny framställning.

Det är denna nya framställning som nu föreligger till behandling. Då den tillkommit på av landstinget givet uppdrag, torde utskottet icke vidare behöva uppehålla sig vid frågan om lagstiftnings behövlighet, utan utgår ifrån att landstinget fortfarande anser lagstiftningsarbetet nödvändigt.

Med frångående av tanken på kodifiering av den kommunala lagstiftningen har landskapsstyrelsen tänkt sig tre olika landskapslagar för ordnande av de kommunala förhållandena i landskommunerna, nämligen en om den egentliga kommunalförvaltningen, en om kommunalbeskattningen och en om samarbete mellan kommuner. Utskottet gillar dessa allmänna riktlinjer för lagstiftningen.

På skäl, som i motiveringen framhållas, har landskapsstyrelsen lämnat Mariehamns stads kommunalförvaltning utom förslaget. I anledning härav har landstingsmannen Nils Dahlman till landstinget ingivit en lagmotion, vari han ger uttryck åt en motsatt uppfattning och föreslår, att nödiga stadganden om kommunalförvaltning i Mariehamn skola inarbetas i lagförslaget. Utskottet, som efter detaljbehandlingen tagit ställning till landstingsmannen Dahlmans initiativ, har för sin del funnit, att hinder icke möter för sådan omarbetning av lagförslaget, att landskapslagen kunde tillämpas även på staden Mariehamn, men då stadsstyrelsen i Mariehamn, vars utlåtande av utskottet inbegärts, i skrivelse N: 403 av den 6 oktober 1955 framhållit, att stadsstyrelsen för sin del icke kan förorda lagmotionen med dess lagförslag, särskilt enär den

nya landskapslagens överskådlighet avsevärt skulle försämrats i jämförelse med vad fallet bleve, om tvenne olika lagar finnas, har utskottet ansett sig böra avböja motionen. Över densamma skall utskottet avgiva särskilt betänkande,

Ifråga om behövligheten av lagstiftning om kommunaldistrikt har utskottet intagit en från landskapsstyrelsens framställning avvikande uppfattning. För närvarande synes man icke kunna räkna med självförvaltning inom någon del av någon kommun i landskapet. Utskottet har därför helt och hållet strukit kapitlet 7.

Vid beredningen av lagförslaget har utskottet sökt bemöda sig om så gott lagspråk som möjligt och i ett flertal paragrafer infört redaktionella ändringar, som i allmänhet icke behöva särskilt motiveras. Utskottet har även funnit skäl till särskilda sakliga ändringar.

Detaljmotivering.

§ 2. Ordet "förvaltningen" i andra momentet har ändrats till "kommunalförvaltningen".

§ 3. Omstilisering.

§ 5. Sista momentet har omstiliserats: "Vad i 1 mom. är sagt äger motsvarande tillämpning på offentligt samfund samt bolag o.s.v."

§ 6. Omstilisering. I mom. 2 har ordet "lag" ändrats till "landskapslag".

§ 7. Omstilisering.

§ 9. Från mom. 1 har bisatsen "som där skola lända till efterrättelse" strukits såsom obehövlig. Mom. 3 har omstiliserats.

§ 10. I stället för singularformen "kommunal nämnd" föreslår utskottet pluralformen "kommunala nämnder". (Mom. 2).

§ 11. Ordet "hemförhållanden" avser tydligen "hamnförhållanden".

§ 12. Omstilisering av mom. 2.

§ 23. Utskottet anser lämpligast, att ordföranden kallar ersättare i den förhindrades ställe. "Suppleant" ändras till "ersättare", där ordet förekommer i lagtexten.

§ 25. Lagrummet har omstiliserats och förtydligats.

§ 26. Mom. 2 har införts i lagförslaget i samma ordalydelse, som motsvarande lagrum har i rikets kommunallag. Då däri avsedda alternativa omröstningsprocedur icke är nödvändig i våra små förhållanden, har utskottet bibehållit momentet, sådant det lyder i gällande kommunallag för landskommunerna och föreslår ifråga om omröstningsförfarandet, att omröstning skall verkställas öppet efter namnupprop.

Ifråga om innehållet i mom. 3 har olika uppfattningar gjort sig gällande inom utskottet, i det att en minoritet (2 medlemmar) ansett

det böra ankomma på fullmäktige att avgöra, när kvalificerad majoritet skall vara erforderlig. Utskottets flertal har emellertid omfattat landskapsstyrelsens förslag, som innebär en förbättring av nu gällande bestämmelse och en förenkling av förfaringssättet.

I doktrinen synes man vara fullt ense därom, att ledamot av fullmäktige, kommunalstyrelse och kommunal nämnd kan avhålla sig från att rösta. I landskapslagen kan därför icke intagas stadgande om skyldighet att utöva rösträtt. Ordföranden har dock ansetts stå i annat läge än ledamot, ty ur lagen kan utläsas en skyldighet för honom att avgiva röst i det fall, att hans röst skulle vara avgörande för ärendets utgång, nämligen då rösterna i övrigt fallit lika.

§ 28. Mom. 1 har omstiliserats. Till mom. 3 har utskottet fogat föreskrift därom, att för omedelbar justering fordras enhälligt beslut, på det att den, som icke genast är beredd att skriftligt motivera en avvikande mening, ej må betagas rätten att ingiva skriftlig reservation i den ordning § 58 förutsätter.

§ 30. Omstilisering i mom. 2.

§ 31. Omstilisering av mom. 1.

§ 32. Då mom. 2 saknar närmare föreskrift därom, på vem det ankommer att bestyrka riktigheten av protokollsutdrag, har utskottet kompletterat momentet.

§ 33. Lagrummet har omstiliserats.

§ 35. Förslaget innebär en ökning av antalet fullmäktige i förhållande till fullmäktiges antal enligt gällande lag.

§ 36. Utskottet föreslår att detta stadgande strykes såsom obehövt. Strykningen föranleder omparagrafering av efterföljande paragrafer. Ny paragrafnummer anges inom parentes.

§ 39 (38). För undvikande av missförstånd påpekar utskottet, att sista momentet i denna paragraf icke avser innehavare av kommunala förtroendeuppdrag.

§ 42 (41). Utskottet anser en viceordförande i kommunalfullmäktige vara tillräckligt och har strukit de delar av mom. 1, som möjliggöra val av också en andra viceordförande.

§ 43 (42). I paragrafen bör enligt utskottets uppfattning intagas uttryckligt stadgande därom, att alla ärenden skola insändas till fullmäktige genom kommunalstyrelsen, såframt ej annorlunda är stadgat för visst ärende. Däremot synes det icke vara nödvändigt, att kommunalstyrelsen bereder ärende, som redan beretts av annan kommunal nämnd. Paragrafen har ändrats i enlighet med dessa synpunkter.

Till förekommande av missbruk borde lagrummet möjligen komplette-

ras med en definition av "brådskande ärende", men utskottet har ej velat framställa direkt förslag härom. Anmärkas må emellertid, att såsom brådskande ej kan betraktas ärende, som utan olägenhet kan avgöras vid ett följande sammanträde.

Förslag till ny paragraf.

Lagförslaget saknar bestämmelser därom, på vem det skall ankomma att sammankalla kommunalfullmäktige till första sammanträdet för året. Då såväl ordförande som viceordförande skola väljas endast för ett år åt gången, synes ett sådant stadgande dock vara behövt. Förslag i sagda avseende framställles av utskottet. Den nya paragrafen får numret 47 och inskjutes efter § 47 i landskapsstyrelsens lagförslag.

§ 48. Enligt förslaget skola medlemmarna i taxeringsnämnden väljas vid sammanträde i september. Det synes utskottet lämpligare, att valet förrättas redan vid det sammanträde, som skall hållas senast i juni, enär de valda vid sådant förhållande redan under sommarmånaderna kunna ägna uppmärksamhet åt omständigheter, som kunna inverka på taxeringsarbetet.

§ 50. Utskottet har omstiliserat mom. 2 med bibehållande av principen, att alla, som för sina uppdrag inom kommunen kunna hava intresse av saken, skola underrättas om sammanträde.

§ 53. Omstilisering.

§ 54. Omstilisering och komplettering av lagrummet i enlighet med § 56 i rikets kommunallag.

§ 55. Utskottet antecknar med tillfredsställelse förslaget i p. 8), att upphävande eller ändring av tidigare inom samma mandattid fattat beslut förutsätter kvalificerad majoritet.

§ 56. Paragrafen har omstiliserats och uppdelats på två moment, varvid § 58 i rikets kommunallag, som enligt utskottets uppfattning är bättre formulerad, i tillämpliga delar följts.

§ 61. Mom. 2 förutsätter, att kommunaldirektör, om sådan anställts, skall vara självskriven ordförande i kommunalstyrelsen. Detta förutsätter emellertid, att han även skall vara valbar till kommunala förtroendeuppdrag. Om så icke är fallet, böra fullmäktige kunna utse annan person till ordförande. Kommunerna böra i detta avseende hava så fria händer som möjligt, varför kommunaldirektören, som är tjänsteman, icke ens behöver vara ledamot i nämnden. Mom. 2 har strukits.

§ 62. Lagrummet bör hava avseende även på ersättare i kommunalstyrelsen, varför båda momenten kompletterats.

§ 63. I mom. 1 har införts bestämmelsen, att även ersättare skola väljas för tre år.

§ 64. Om kommunaldirektör är ordförande eller ledamot i kommunalstyrelsen, synes särskild ersättning härför icke böra komma ifråga, då han uppbär lön som tjänsteman. Ett nytt mom. 2, vari detta understrykes, har införts.

§ 65. Ur kommunernas synpunkt kommer övergången från kommunalnämnd till kommunalstyrelse i praktiken icke att innebära några större förändringar i nu rådande förhållanden. Däremot kan inrättandet av kommunaldirektörstjänst medföra oberäkneliga konsekvenser såväl i ekonomiskt som administrativt hänseende. Kommunerna måste därför förbehållas största möjliga frihet icke blott ifråga om tjänstens inrättande utan även beträffande dess indragande, ifall sådant visar sig önskvärt. Möjligen kommer det även, åtminstone till en början, att visa sig svårt att som kommunaldirektör anställa person med åländsk hembygdsrätt, varför uppdrag av karaktären kommunala förtroende uppdrag bör tilldelas endast person, som är valbar till sådant uppdrag. Utskottet har tänkt sig, att kommunaldirektörstjänst borde inrättas såsom avtalstjänst med rätt till ömsesidig uppsägning efter viss tid. Med tanke på allt detta och för att kommunerna skola vinna erfarenheter om fördelarna och nackdelarna med inrättandet av kommunaldirektörstjänster, har denna paragraf ändrats, liksom ock

§§ 66 och 67 under hänvisning till förestående motivering.

En minoritet (2) har motsatt sig möjligheten att inrätta kommunaldirektörstjänst.

§ 68. I anseende till tjänstens karaktär av avtalstjänst synes mom 2 kunna strykas. Beslut om uppsägning bör enligt utskottets uppfattning även kunna fattas med enkel röstövertikt. Något särskilt stadgande om röstövertikten är därför icke nödvändigt.

§ 69. Paragrafen har strukits med hänsyn till kommunaldirektörens ändrade rättsliga ställning och stadgandet i § 65 mom. 3. Efterföljande paragrafer omnumreras.

§ 70 (69). Den i mom. 2 föreslagna uppdelningen av kommunerna i förvaltningsdistrikt förefaller obehövlig i våra små förhållanden. Utskottet har därför strukit momentet.

§ 72 (71). Det synes icke vara nödvändigt att i landskapslagen stadga om kommunalsekreterares åliggande, då dessa, ifall sekreterare anställes, givetvis bestämmas genom reglemente. Paragrafen har ändrats så, att kommunaldirektören, om sådan finnes, i första hand bör handhåva kansligöromålen.

§ 75 (74). Orden "i angivet ärende" hava strukits såsom obehövliga, samtidigt som utskottet företagit en omstilisering.

§ 76 (75). På grund av omparagraferingen ändras hänvisningen till § 74.

§ 80 (79). Utskottet föreslår, att i lagen icke fastställles viss termin, inom vilken kommunalstyrelsens verksamhetsberättelse skall lämnas till fullmäktige, utan att här endast stadgas att berättelsen skall ingivas så tidigt, att densamma kan föredragas vid fullmäktiges senast i juni föreskrivna sammanträde.

§ 81 (80). Då det ej synes nödvändigt att i alla förekommande fall utse förbindelseman mellan kommunalstyrelse och nämnd, har utskottet ersatt ordet "skall" i andra momentet med ordet "kan".

§ 86 (85). Ifråga om de kommunala nämnderna kan det vara behövt att fastställa viss termin, inom vilken verksamhetsberättelsen skall ingivas till kommunalstyrelsen, enär dennas berättelse till fullmäktige och bokslutet i många fall kan vara beroende av de berättelser, som avgivas av nämnderna. Utskottet föreslår den 1 mars. Moment 2 har omstilisierats.

§ 92 (91). Omstilisering.

§ 96 (95). Omstiliseringar i mom. 2 och 3.

§ 97 (96). Hänvisning till § 95 mom. 1 på grund av omparagraferingen.

§ 98(97). Ifall ändring, som fullmäktige gjort i kommunalstyrelsens förslag, är obetydlig, kan det. mången gång visa sig att återförvisningsförfarandet icke motsvarar de kostnader det medför för kommunen. Enligt utskottets mening bör återförvisning därför icke göras obligatorisk, utan ställas beroende av fullmäktiges beslut. Med hänsyn härtill har utskottet föreslagit ändring av mom. 2.

§ 105 (104). Avsikten med stadgandet i mom. 2 är att bereda kommunalstyrelsen tillfälle att avrunda skattöret uppåt till jämna mark för underlättande av debitering och uppbörd. Stadgandet synes ej kunna giva anledning till betänkligheter, men förutsätter givetvis förnuftig tillämpning.

§ 107 (106). Den i mom. 2 föreskrivna tiden av fem dagar, under vilken debiterings- och uppbördslängden skall hållas tillgänglig för de skattskyldiga, synes vara väl kort. Utskottet föreslår tio dagar, samtidigt som vissa omstiliseringar företagits i momentet.

§ 117 (116). Omstilisering.

§ 118 (117). Omstilisering och ändring av hänvisningen till § 87.

§ 119 (118). Avsikten med att sända beslutet genom länsstyrelsen är tydligen att erhålla lagakraftsbevis på protokollsutdraget. Lagtexten har kompletterats med angivande av detta, samtidigt som en omstilisering företagits.

§ 120 (119). Omstilisering.

§ 122 (121). Hänvisningen till 119-121 §§ ändrad till 118-120 §§.

§ 123 (122). Utskottet har fogat orden "eller förordning" till sistameningen i mom. 1.

§ 124 (123). I mom. 1 har hänvisats till § 122.

§ 125 (124). Hänvisningarna avse §§ 122 och 123.

§ 126 (125). Hänvisningarna avse §§ 122 och 123.

§ 127 (126). Omstilisering.

§ 130 (129). ".... handhavas enligt lagar och förordningar ..."

§§ 131-135 och 7 kap. jämte rubriken "Kommunaldistrikt" hava strukits under hänvisning till tidigare motivering.

8 kap. ändras till 7 kap.

§ 138 (132). Omstilisering. Hänvisningen avser § 131.

§ 140 (134). Utskottet anser lämpligast att i slutstadgandet bestämma, att denna landskapslag omedelbart skall träda i kraft. Detta innebär att den skall tillämpas, så snart den publicerats i Ålands författningssamling. Vidare föreslår utskottet, att såsom övergångsstadgande intages bestämmelse därom, att gällande kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland skall lända till efterrättelse, till dess kommunalstyrelse blivit tillsatt.

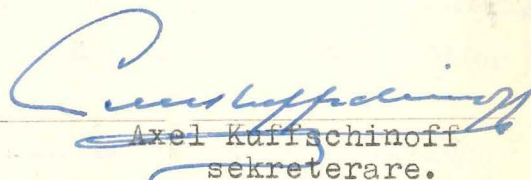
Hänvisande till ovan sagda föreslår utskottet vördsammast,

att landstinget ville antaga här bifogade förslag till landskapslag om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland.

Mariehamn den 29 oktober 1955.

På lagutskottets vägnar:

Jan Erik Eriksson
ordförande.

Axel Kuffschinoff
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Jan Erik Eriksson, ordförande, Nils Dahlman, Paul Påvals, Helge Klingberg och August Johansson.

-8-

L a n d s k a p s l a g

om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Landskapet Åland är indelat i kommuner, som åtnjuta självstyrelse.

2 §.

Denna landskapslag tillämpas i landskommunerna i landskapet Åland.

Om kommunalförvaltningen i Mariehamns stad är särskilt stadgat.

3 §.

Kommun äger enligt denna landskapslag och inom de gränser lag i övrigt utstakar vårda sina hushållnings-, ordnings- och övriga angelägenheter, såvitt desamma ej enligt gällande lag böra handläggas av annan än kommunal myndighet.

Kommun tillkommande rättigheter eller medelst lag tilldelade uppgifter må icke frångas densamma annorlunda än genom lag, ej heller må nya skyldigheter eller uppgifter för kommun stadgas på annat sätt.

4 §.

Varje kommun omfattar ett område med bestämda gränser.

Angående ändring av kommuns område gäller vad därom är särskilt stadgat.

5 §.

Medlem av kommun är envar,

- 1) som inom kommunen har laga hemvist;
- 2) som där äger eller innehar fast egendom; eller
- 3) som därstädes idkar näring eller yrke.

Laga hemvist anses en person hava där, varest han bör vara mantals-skriven.

Vad i 1 mom. är sagt, äger motsvarande tillämpning på offentligt samfund samt bolag, förening, stiftelse och annan sammanslutning.

6 §.

Kommuns beslutanderätt utövas av kommunalfullmäktige, såvida annat icke är stadgat.

Verkställighet och förvaltning tillkommer kommunalstyrelsen samt, under dess inseende, särskilda nämnder och tjänsteinnehavare, på sätt som i denna landskapslag eller annorstädes stadgas.

7 §.

Angelägenhet, som kommun äger avgöra och verkställa, kan överföras till kommunalförbunds avgörande och verkställighet, på sätt därom

är särskilt stadgat.

8 §.

Kommunalfullmäktige, ombud för samarbete mellan kommuner samt medlemmar i kommunalstyrelsen och kommunens nämnder äro kommunala förtroendemän. Kommunaldirektören är likväl kommunal tjänsteinnehavare.

Tjänsteinnehavarna äro anställda i offentlig kommunal tjänst. Därutöver kunna i kommuns tjänst finnas tillfällig personal samt arbetare, vilka underlyda lagen om arbetsavtal.

9 §.

Sin förvaltning äger envar kommun närmare ordna genom reglementen och instruktioner.

Reglemente angående kommunalstyrelsens sammansättning samt dess åligganden och befogenheter skall godkännas av fullmäktige och underställas landskapsstyrelsens fastställelse. Om underställande av andra reglementen för fastställelse är särskilt stadgat.

Instruktioner för nämnder och tjänsteinnehavare samt tjänstestadga utfärdas av kommunalfullmäktige, såframt om dem ej är annorlunda stadgat.

10 §.

I reglemente för kommunalstyrelse kan fullmäktiges beslutanderätt uti däri särskilt angivna ärenden överföras på kommunalstyrelsen. Beslutanderätten i ärenden, vid vilkas avgörande kvalificerad majoritet erfordras eller som enligt lag skola avgöras av kommunalfullmäktige, må likväl icke sålunda överföras.

I kommunalstyrelse och kommunala nämnder kunna genom reglemente eller instruktion inrättas avdelningar, sektioner eller byråer för beredning och expediering av ärenden av visst slag.

11 §.

Kommunalfullmäktige kunna antaga kommunala stadgar till främjande av sedlighet, nykterhet, allmän ordning och säkerhet, hälsovård samt hamnförhållanden inom kommunen ävensom om lämpliga viten för överträdelse av dessa stadgar. Sådant beslut bör underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

12 §.

Fastställelse av reglementen och kommunala stadgar skall bringas till allmänhetens kännedom, på sätt kommunala tillkännagivanden i kommunen kungöres, samt ytterligare med iakttagande av vad därom måhända är särskilt stadgat. I tillkännagivandet bör också nämnas, var stadgan är tillgänglig för allmänheten och kan anskaffas för skäligt pris.

Är ej tid bestämd för stadgas ikraftträdande, lände den till efter-

rättelse från den dag dess fastställelse tillkännagivits, på i 1 mom. nämnt sätt.

13 §.

Viten för överträdelse av i 11 § nämnda kommunala stadgar ådömas av allmän domstol.

14 §.

Kommunal rösträtt tillkommer envar, man och kvinna, som innehar åländsk hembygdsrätt och vid valårets ingång fyllt minst tjuguet år samt vid senast förrättade mantalsskrivning upptagits eller bort upptagas i kommunens mantalslängd.

Rösträtt tillkommer dock icke:

- 1) den, som står under förmynderskap;
- 2) den, som enligt domstols laga kraft ägande utslag saknar medborgerligt förtroende eller är ovärdig att nyttjas i landets tjänst eller att föra annans talan; samt
- 3) den, som övertygats om att vid kommunala val hava köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller på flere än ett ställe avgivit sin röst eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

15 §.

Valbar till kommunala förtroendeuppdrag är, såvitt därom icke är särskilt stadgat, envar i kommunen bosatt person, som enligt § 14 har rösträtt.

16 §.

Kommunens röstberättigade medlemmar äga välja kommunalfullmäktige genom omedelbara, proportionella och hemliga val.

Vid valen har alla röstberättigade lika rösträtt.

Valrätt får ej utövas genom ombud.

Om valen och deras förrättande stadgas närmare i landskapslagen om kommunala val.

17 §.

Den, som blivit vald till kommunalt förtroendeuppdrag, är berättigad att avsäga sig uppdraget:

- 1) om den valda fyllt sextio år; eller
- 2) om den valda under de tre senast förflutha åren varit ordförande i kommunalfullmäktige, kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd eller under samma tid innehåft samma uppdrag eller annat förtroendeuppdrag inom samma kommunala myndighet.

Då som grund för avsägelse åberopas sjuklighet, familjeförhållanden,

offentlig tjänst eller befattning eller någon annan orsak, må kommunalfullmäktige pröva det anmälda hindret och godkänna avsägelsen, om hindret anses giltigt.

18 §.

Om besvär anföres över val till kommunalt förtroendeuppdrag eller däröver, att avsägelse av uppdraget ej blivit godkänd, bör den valde likväl sköta uppdraget, till dess slutligt avgörande över besvären fallit och, om därvid förordnas om nytt val, annan blivit utsedd.

19 §.

Då den, som blivit vald till kommunalt förtroendeuppdrag, mister sin valbarhet, upphör hans uppdrag.

20 §.

Såvitt annat icke är stadgat, kvarstår person i kommunalt förtroendeuppdrag den tid, för vilken han blivit vald och även därefter, till dess annan blivit vald i hans ställe.

21 §.

Val, som ankomma på fullmäktige, kommunalstyrelse eller kommunal nämnd, förrättas med iakttagande av proportionellt valsätt, om valet gäller två eller flera personer och om fjärdedelen av de i valet deltagande fordra det.

Om blott en person skall väljas eller då majoritetsval annars förekommer, anses den eller de som valda, vilka vid valet erhållit de flesta rösterna.

Proportionella val och, om så yrkas, även övriga val förrättas med slutna sedlar.

Vid lika röstetal avgör lotten.

22 §.

Om förtroendeman, som är ordförande eller viceordförande i kommunalfullmäktige, kommunalstyrelse eller kommunal nämnd, dör eller flyttar bort eller avgår av annan orsak, skall annan väljas i hans ställe för den återstående mandattiden.

Då såväl ordförande som viceordförande avgå såsom i 1 mom. är sagt, skall nytt val förrättas för den återstående mandattiden under ledning av en ordförande, som de väljande utsett att leda denna förrättning.

23 §.

Ordförande och ledamot i fullmäktige äro jäviga att deltaga i fattande av beslut, som rör dem personligen. Om jäv för ordförande och ledamot i kommunalstyrelse och kommunal nämnd är i tillämpliga delar gällande, vad om domarjäv är stadgat.

Då ordförande av jäv eller annan orsak är tillfälligt förhindrad att

-12-

leda förhandling, träder viceordföranden i hans ställe. Om även denne är förhindrad, skall förhandlingarna ledas av för tillfället utsedd ordförande.

Ledamot i kommunalstyrelse eller kommunal nämnd, som på grund av jäv eller annat hinder ej kan deltaga i behandling av ärende, skall där- om underrätta ordföranden, som må kalla ersättare i hans ställe.

24 §.

Kommunalfullmäktige må icke företaga ärende till behandling eller däri fatta beslut, om ej minst två tredjedelar av kommunalfullmäktiges hela dåvarande antal äro närvarande.

Kommunalstyrelse är beslutför, då mera än hälften av medlemmarna är tillstädes.

25 §.

Uteblir ordförande, viceordförande eller ledamot i kommunalfullmäktige eller kommunalstyrelse utan giltigt hinder från utsatt sammanträde eller avlägsnar han sig utan sådant skäl från sammanträdet, böte han med samma belopp som arvodet för sammanträdet. Blir sammanträdet till följd av de närvarandes fåtalighet inställt eller upplöst, böte dubbelt.

26 §.

Vid kommunalfullmäktiges, kommunalstyrelsens och kommunal nämnds sammanträden leder ordföranden förhandlingarna.

Efter det överläggning ägt rum och av ordföranden förklarats avslutad, äger han framställa så avfattad omröstningsproposition, att svaret "ja" eller "nej" uttrycker beslutet. Omröstning skall verkställas öppet och efter namnupprop.

Den åsikt, för vilken de flesta rösterna avgivits, gäller såsom beslut, förutom där ordföranden anser, att kvalificerad majoritet enligt lag erfordras. Falla rösterna lika, gäller såsom beslut den åsikt, för vilken ordföranden avgivit sin röst. Sedan omröstningsresultatet blivit klart, avsäge ordföranden beslutet. Då beslutet är enhälligt eller framställt motförslag icke vunnit understöd, bestyrke ordföranden detta och befäste beslutet utan omröstning.

27 §.

Kommunalfullmäktiges sammanträden äro offentliga, men fullmäktige kunna likväl beträffande någon särskild fråga besluta annorlunda.

Kommunalstyrelsens och kommunala nämnders sammanträden äro icke offentliga, såframt ej annorlunda stadgats beträffande någon särskild angelägenhet. Kommunalfullmäktiges ordförande och viceordförande kunna dock vara närvarande vid kommunalstyrelsens sammanträden och deltaga i överläggning, men ej i fattande av beslut. Kommunaldirektör och medlem

i kommunalstyrelsen, som därtill utsetts, kunna på samma sätt närvara vid nämnds eller utskotts sammanträde, dock icke vid sådant utskotts sammanträde, där förvaltningen granskas.

28 §.

Vid kommunalfullmäktiges, kommunalstyrelses och kommunal nämnds sammanträde skall föras protokoll av ordföranden eller under hans tillsyn av därtill utsedd person.

Protokollet underskrives av ordföranden och kontrasigneras av den, som fört detsamma.

Protokollet justeras antingen genast eller vid följande sammanträde eller av tvenne för var gång utsedda medlemmar, som jämväl då underskriva protokollet. Om justeringsman icke godkänner protokollet, skall det justeras vid följande sammanträde. För omedelbar justering fordras enhälligt beslut.

29 §.

Sedan kommunalfullmäktiges protokoll blivit justerat, skall protokollet, till vilket fogats anvisning om det sätt, på vilket ändring i däri nämnda beslut skall sökas, på förut kungjord dag hållas tillgängligt för allmänheten på det ställe, som fullmäktige bestämt. Lag samma vare om kommunalstyrelsens protokoll.

På i 1 mom. stadgat sätt kan också kommunal nämnds protokoll hållas tillgängligt för allmänheten, om nämnden eller dess ordförande anser det erforderligt med hänsyn till sakens beskaffenhet eller för att beslutet måtte vinna laga kraft.

30 §.

Angår av kommunalfullmäktige, kommunalstyrelse eller kommunal nämnd fattat beslut någon enskild och kan denne anföra besvär över beslutet, skall det bevisligen delgivas honom genom utdrag ur protokollet jämte anvisning om huru ändring i beslutet sökes. Den, som verkställt delgivningen, bör på protokollsutdraget anteckna dagen för tillställandet jämte sitt namn, yrke och adress.

Om sättet för delgivning av övriga beslut, som röra enskild person, kan bestämmas i reglemente eller instruktion.

Sådant beslut av kommunalfullmäktige, varöver annan kommun äger rätt att anföra besvär, skall medelst protokollsutdrag delgivas denna kommun. Lag samma vare, såvitt ej annorlunda är stadgat, i motsvarande fall om beslut av kommunalstyrelse och kommunal nämnd.

31 §.

Kommunala tillkännagivanden bringas kommunens medlemmar till kännedom genom anslag på kommunens anslagstavla för offentliga kungörelser.

-14-

Kommunalfullmäktige äga besluta, huruvida kommunala tillkännagivanden skola bringas kommunens medlemmar till kännedom jämväl på annat sätt.

32 §.

Expedition från kommunalfullmäktige, kommunalstyrelse eller kommunal nämnd undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av den, som fört protokollet, såvida icke annorlunda bestämts i reglemente eller instruktion.

Riktigheten av protokollsutdrag bestyrkes av ordföranden eller den, som fört protokollet.

33 §.

Kommunalstyrelsen talar och svarar för kommunen och avslutar rättshandlingar på dess vägnar, såframt därom icke är annorlunda stadgat i lag eller förordning eller genom reglemente eller instruktion.

Ordförande i kommunalstyrelsen är berättigad att föra styrelsens talan.

34 §.

Delgivning mottages för kommunen av kommunalstyrelsens ordförande eller i de ärenden, i vilka nämnd enligt lag tillkommer självständig behörighet, av ordföranden i denna nämnd. Ordföranden äger sedan utan dröjsmål befordra delgivningen till föredragning vid sammanträde av den kommunala myndighet, på vilken ärendet ankommer.

Med stöd av lag, instruktion eller reglemente kan särskild person vara tillsatt att jämte ordföranden på dennes vägnar mottaga delgivningar.

Delgivning anses hava bringats till kommuns och dess medlemmars kännedom den dag, då den mottagits. Beslut av kommunalfullmäktige, varöver annan kommun äger rätt att anföra besvär, såsom därom är särskilt stadgat, skall dock anses hava kommit till sistnämnda kommuns och dess medlemmars kännedom den dag, då beslutet föredragits vid fullmäktiges sammanträde.

2 kap.

Kommunalfullmäktige.

35 §.

Kommunalfullmäktige väljas till sådant antal, att i kommun, vars folkmängd enligt mantalslängden utgör

500 eller därunder	utses	9
över 500 men ej över 1.000	"	11
" 1.000 " " 2.000	"	13
" 2.000	"	15.

-15-

36 §.

Ersättare för fullmäktige väljas till det antal landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland stadgar.

37 §.

Fullmäktige och ersättare för dem väljas vid vart tredje år skeende ordinarie val för tre år. Deras mandat varar till utgången av det kalenderår, varunder nästföljande ordinarie val av fullmäktige bör verkställas, likväl med iakttagande av vad i 20 § är stadgat.

38 §.

Till kommunalfullmäktig kan väljas person, som enligt 15 § är valbar till kommunalt förtroende uppdrag; dock icke

- 1) landshövdingen, lantrådet, länsrådet, landskapssekreteraren, biträdande landskapssekreteraren, landskapskamreraren, ej heller
- 2) kommunaldirektör eller tjänsteinnehavare, som underlyder kommunalfullmäktige, kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd och för sin befattning är redovisningsskyldig.

Blir fullmäktig utnämnd eller vald till tjänst, som är nämnd i 1 mom., bör han frånträda medlemskapet i fullmäktige, då han tillträder tjänsten.

39 §.

Envar fullmäktig erhåller enligt kommunalfullmäktiges prövning lika stort arvode för varje sammanträde. Fullmäktige må också pröva, huruvida fullmäktig skall tillkomma ersättning för resekostnader och resedagar samt till vilket belopp.

40 §.

Fullmäktig äger, såvitt därom icke är annorlunda stadgat, rätt att hos kommunens myndigheter erhålla handlingar till påseende ävensom de upplysningar, som han finner nödiga.

41 §.

Kommunalfullmäktige väljer årligen inom sig ordförande och en viceordförande. Utses kommunalfullmäktiges ordförande eller viceordförande till medlem i kommunalstyrelsen, bör han avgå som ordförande eller viceordförande.

Kommunalfullmäktige fastställer ordförandens och protokollförarens arvoden.

42 §.

Framställningar och utlåtanden, som ingivas till kommunalfullmäktige eller som av kommunalfullmäktige eller för visst ändamål tillsatt nämnd avgivas till myndighet, skola, där ej annorlunda är stadgat, insändas genom kommunalstyrelsen.

Kommunalstyrelsen skall bereda de ärenden, som den översänder till fullmäktige, så vitt ärendet ej blivit berett av annan kommunal nämnd.

-16-

Vid kommunalfullmäktiges sammanträde må ärende icke upptagas till avgörande, innan kommunalstyrelsen eller annan kommunal nämnd beretts tillfälle att behandla ärendet. Likväl kunna fullmäktige enhälligt besluta, att ett brådskande ärende skall upptagas och avgöras utan beredning.

43 §.

För avgivande av utlåtanden och för granskning av förvaltningen kunna kommunalfullmäktige tillsätta utskott.

44 §.

Kommunalstyrelsen bör underrättas om sammanträde, som hålles av utskott för annat ändamål än granskning av förvaltningen.

45 §.

Kommunalfullmäktiges sammanträden hållas på av fullmäktige bestämt lämpligt ställe.

46 §.

Kommunalfullmäktige skola sammanträda:

- 1) då ordföranden anser det erforderligt för behandling av ärende;
- 2) då kommunalstyrelsen eller minst en fjärdedel av kommunalfullmäktige gjort framställning därom hos ordföranden; eller
- 3) då länsstyrelsen eller landskapsstyrelsen därom förordnat.

47 §.

Kommunalfullmäktige sammankallas till sitt första sammanträde för året av kommunalstyrelsens ordförande. Vid detta sammanträde ledas förhandlingarna av den till åren äldste av fullmäktige, till dess ordförande och viceordförande blivit valda.

48 §.

Kommunalfullmäktige äga sammanträda åtminstone

- 1) i januari för val av ordförande och viceordförande samt årsrevisorer och ersättare för dem;
- 2) senast i juni för behandling av berättelserna över föregående års förvaltning, för fastställande av bokslutet och beviljande av ansvarsfrihet samt val av medlemmar i taxeringsnämnden för följande års taxering;
- 3) i september, då medlemmar i kommunalstyrelsen och prövningsnämnden samt andra förtroendemän väljas och förslag göres om förskottsskattörets belopp för följande års förskottsskatteuppbörd; samt
- 4) i december, då kommunens budget för följande år bör godkännas.

49 §.

Om kommunalfullmäktige icke kan behandla något av de i § 48 nämnda ärendena inom stadgad tid, skall ordföranden, så snart det är möjligt,

-17-

utsätta dag för behandling av ärendet.

50 §.

Kommunalfullmäktige kallas till sammanträde av ordföranden. Om ordföranden på grund av jäv eller annan orsak icke kan utfärda kallelsen, skall denna utfärdas av viceordföranden eller, om jämväl han är förhindrad, av kommunalstyrelsens ordförande.

Kallelsen bör innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet och om de ärenden, som skola behandlas, samt kungöras och delgivas fullmäktige på sätt, som av fullmäktige fastställts. Om sammanträdet och de ärenden, som därvid skola handläggas, bör även kommunalstyrelsen samt dess ordförande och medlemmar skriftligen underrättas.

51 §.

Kommunalfullmäktiges sammanträde hålles tidigast på den tionde dagen räknat från den dagens morgon, då kallelsen kungjorts. Om ett ärende är särskilt brådskande och icke gäller nytt anslag eller höjning av tidigare anslag, får det upptagas till behandling tidigast på den femte dagen efter kallelsens kungörande.

52 §.

Kommunalfullmäktige må, då de anse det nödvändigt, upptaga sådant ärende till behandling, som icke nämnts i kallelsen, när ärendets brådskande natur påkallar det.

53 §.

Kommunalstyrelsens ordförande samt de av dess medlemmar, som kommunalstyrelsen därtill utsett, äro pliktiga att vara närvarande vid kommunalfullmäktiges sammanträden för att avgiva äskade upplysningar. Utebliva de från sammanträde, utgör detta icke hinder för ärendenas behandling och avgörande. Även andra medlemmar av kommunalstyrelsen äro berättigade att närvara vid kommunalfullmäktiges sammanträden och att deltaga i överläggningen, men icke i besluten, om de ej tillika äro medlemmar av kommunalfullmäktige.

54 §.

Ordföranden åligger att föredraga ärendena vid fullmäktiges sammanträde och tillse, att ej andra frågor avgöras än de, som äro upptagna i kallelsen eller enligt § 52 därförutan kunna behandlas.

Ordföranden äger även övervaka ordningen vid sammanträde och är berättigad att efter varning låta avlägsna den, som förhåller sig otillbörligt. Uppstår oordning, som ordföranden ej kan avstyra, skall han upplösa sammanträdet.

55 §.

För fattande av beslut erfordras, att minst två tredjedelar av de

-18-

närvarande fullmäktige biträda beslutet, då ärendet angår

1) försäljning, inköp eller byte av fast egendom utom då det gäller tomter inom byggnadsplaneområde;

2) grundande och upplösande av under kommunens omvårdnad stående spannmålslånemagasinet samt av fasta fonder, bildade av kommunens inkomster, eller ändring av deras stadgar eller anvisande av medel ur sådan fond, så ock höjande av det belopp, som skall uttagas genom beskattning;

3) beviljande av anslag, försåvitt fråga är om höjande av anslag eller beviljande av nytt sådant;

4) inrättande av ny tjänst;

5) upptagande eller omsättning av lån, eller förlängning av betalningstiden för upptaget lån, varvid dock betalningsplan fastställas med enkel röstövertvikt; eller

6) borgensförbindelse;

7) ändring av distriktsindelningen för folkskolväsendet i kommunen;

8) upphävande eller ändring av tidigare inom samma mandattid fattat beslut.

56 §.

Ifråga om val, som förrättas av fullmäktige, skall iakttas, vad i § 21 är sagt.

Vid proportionella val inlämnas kandidatlistorna till fullmäktiges ordförande på tid, som av fullmäktige utsatts, och såsom centralnämnd fungerad av fullmäktige utsedd valnämnd. I övrigt skola i tillämpliga delar stadgandena i landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland lända till efterrättelse.

57 §.

Om handläggning av ärende vid kommunalfullmäktiges sammanträde icke kan slutföras på utsatt dag, skall ordföranden föreslå, att annan dag utsättes för fortsatt handläggning av ärendet. Särskilt tillkännagivande därom är icke erforderligt.

58 §.

Den, som deltagit i avgörande av ärende vid kommunalfullmäktiges sammanträde, äger rätt att genast anmäla sin skiljaktiga mening beträffande det fattade beslutet. Önskar han få sin mening jämte motiv fogad till protokollet, bör densamma, skriftligen avfattad, inlämnas senast vid protokolljusteringen till den, som fört protokollet.

59 §.

Ordföranden åligger att tillse, att fullmäktiges beslut i avgjort ärende skyndsamt meddelas kommunalstyrelsen, så snart ifrågavarande

-19-

protokoll blivit justerat.

Om delgivning av beslut åt enskild person och åt annan kommun är stadgat i 30 §.

3 kap.

Kommunalstyrelse.

60 §.

I varje kommun skall finnas en kommunalstyrelse.

61 §.

Kommunalstyrelsen består av ordförande och viceordförande samt, enligt kommunalfullmäktiges beslut, minst fyra ledamöter, vilka alla jämte nödigt antal ersättare utses av fullmäktige.

62 §.

Till ordförande, viceordförande, ledamot eller ersättare i kommunalstyrelsen må ej väljas länsman eller annan utmätningsman eller polis, ej heller tjänsteinnehavare, som underlyder kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd och är för sin befattnings redovisningsskyldig.

Har ordförande, viceordförande, ledamot och ersättare i kommunalstyrelse blivit vald till ordförande eller viceordförande i fullmäktige skall han avgå från kommunalstyrelsen.

63 §.

Ordförande, viceordförande och ledamöter samt ersättare i kommunalstyrelsen väljas för tre år.

Av kommunalstyrelsens medlemmar avgår årligen en tredjedel, vid första och andra årets utgång de, som fullmäktige bestämma, och därefter i tur. Är antalet medlemmar icke delbart med tre, utjämna fullmäktige fördelningen för avgång bland dem, som skola avgå under de första tre åren.

Om verkställt val av ordförande och viceordförande i kommunalstyrelsen skola fullmäktige insända skriftlig anmälan till landskapsstyrelsen och länsstyrelsen.

64 §.

Ordförande och ledamöter i kommunalstyrelsen åtnjuta för sitt uppdrag ersättning, som bestämmes till beloppet av fullmäktige.

Åt kommunaldirektör, som tillhör kommunalstyrelsen, utbetalas icke i mom. 1 nämnd ersättning.

65 §.

I kommun kan anställas kommunaldirektör.

Kommunaldirektören må väljas till ordförande, viceordförande eller ledamot i kommunalstyrelsen, om han enligt § 15 i denna landskapslag är valbar till kommunala förtroendeuppdrag.

Kommunaldirektören fullgör sina åligganden enligt för honom av kommunalfullmäktige fastställt reglemente.

66 §.

Kommunaldirektörstjänst inrättas genom beslut av fullmäktige.

67 §.

Kommunaldirektör utses av kommunalfullmäktige för obestämd tid med rätt till tre månaders ömsesidig uppsägning. Valbar till tjänsten är person, som genom praktisk verksamhet eller avlagda kunskapsprov ådaga-lagt förtrogenhet med den kommunala förvaltningen och uppfyller övriga kompetensvillkor, som äro föreskrivna i reglemente.

68 §.

Kommunaldirektör beviljas avsked från tjänsten av kommunalfullmäktige. Kommunalfullmäktige äro berättigade att skilja honom från tjänsten, om han i ett års tid utan avbrott varit urständsat att handhava tjänsten på grund av sjukdom eller kroppsskada och befinnes även framgent därtill oförmögen.

69 §.

Kommunalstyrelsen äger vårda sig om förvaltningen inom kommunen, bevaka dess fördel, bereda de ärenden, som av fullmäktige handläggas, samt befordra till verkställighet fullmäktiges beslut och förfoganden.

Finner kommunalstyrelsen, att beslut av fullmäktige tillkommit i lagstridig ordning eller överskrider fullmäktiges befogenhet eller eljest strider mot lag eller förordning, vare skyldig att vägra verkställa beslutet och anmäla omedelbart till fullmäktige, av vilken orsak beslutet icke kan verkställas. Vidhålla fullmäktige sitt beslut, anhålle om länsstyrelsens åtgärd för dess verkställande, och skall länsstyrelsen, därest den anser kommunalstyrelsen hava saknat laga skäl för sin vägran, förordna, att kommunalstyrelsen skall verkställa beslutet. Sådant förordnande må länsstyrelsen ej giva, innan tiden för besvär över fullmäktiges beslut tilländalupit.

70 §.

Kommunalstyrelsen sammanträder på de tider och det ställe den själv bestämmer, så ock när ordföranden finner nödigt eller flertalet av styrelsens ledamöter därom gör framställning hos ordföranden.

Till sammanträdet utfärdar ordföranden kallelse på av styrelsen beslutat lämpligt sätt.

71 §.

Kommunaldirektören eller, om sådan icke finnes, ordföranden i kommunalstyrelsen ombesörjer kommunalstyrelsens kansligöromål, enligt vad i reglemente eller instruktion närmare föreskrives.

-21 -

72 §.

Därest vården och förvaltningen av kommunens gemensamma egendom i löst och fast icke uppdragits åt en särskild nämnd, ankomma de på kommunalstyrelsen. Härvid äger kommunalstyrelsen särskilt vaka över, att kommunen tillhörig jordegendom väl förvaltas, att dess byggnader ordentligt uppföras och underhållas, så ock att kommunens spannmåls-lånemagasin och andra inrättningar, kassor, fonder, donationer samt övriga tillgångar behörigen förvaltas och användas.

73 §.

Kommunalstyrelsen äger i samråd med ordningsmyndigheterna även övervaka ordningen inom kommunens område samt förebygga ofog och överträdelser av allmän lag eller kommunala stadgar. I detta avseende skall kommunalstyrelsen biträdas av kommunens tjänsteinnehavare och medlemmar i den ordning och på det sätt, som av fullmäktige föreskrives.

74 §.

Den, som bor eller uppehåller sig inom kommunen, är skyldig att inställa sig inför kommunalstyrelsen, då hans hörande i ordningsmål eller i ärenden, för vilka han inför kommunalstyrelsen är redovisningsskyldig, anses nödigt. Han skall dock genom medlem i kommunalstyrelsen eller av styrelsen därtill utsedd annan person i närvaro av vittne erhålla kallelse minst fyra dagar tidigare.

75 §.

Uteblir den, som enligt 74 § blivit kallad, och styrker ej laga förfall, plikte etthundra mark och vare vid vite av tvåhundra mark skyldig att tillstädeskomma på annan utsatt dag.

Har den tredskande bevisligen blivit underrättad om detta kommunalstyrelsens beslut och likväl icke infunnit sig, äger kommunalstyrelsen av polismyndighet anhålla om handräckning till den uteblivnas inställande.

76 §.

Angående kommunalstyrelsens åligganden, för såvitt de beröra frågor beträffande hälso- och sjukvård, förmynderskap, mantalsskrivning och vissa andra områden, är särskilt stadgat.

77 §.

Kommunalstyrelsen äger tillhandagå myndigheterna vid insamlandet av statistiska uppgifter enligt anvisningar, beträffande vilka bestämmelser finnas eller vilka av vederbörande tillställas styrelsen.

78 §.

Ordföranden i kommunalstyrelsen utfärdar i fall av behov, på grund av den kännedom han äger om kommunens inom densamma boende medlemmars

ställning och villkor, vederhäftighets- och medellöshetsintyg samt andra bevis, om vilka särskilt är stadgat. Intyg eller bevis bör styrkas med kommunalstyrelsens sigill.

79 §.

Över sin verksamhet äger kommunalstyrelsen årligen till fullmäktige avgiva berättelse för nästföregående kalenderår, på sätt av fullmäktige närmare föreskrives, så tidigt att den kan föredragas vid fullmäktiges sammanträde senast i juni månad.

4 kap.

Nämnder och tjänsteinnehavare.

80 §.

Kommunalstyrelsen till biträde kunna kommunalfullmäktige tillsätta nämnder för särskilda verkställighets- och förvaltningsuppgifter. Dessa nämnder stå under kommunalstyrelsens inseende.

Nämndernas medlemmar utses av kommunalfullmäktige, där icke annorlunda stadgas. För varje nämnd kan kommunalstyrelsen årligen utse någon av sina medlemmar att företräda styrelsen i nämnden.

81 §.

Nämnds beslut skall underställas kommunalstyrelsen, om denna eller dess ordförande så yrkar. Kan kommunalstyrelsen i sådant fall icke godkänna nämnds beslut för verkställighet, bör kommunalstyrelsen själv avgöra ärendet eller återförvisa det för ny behandling.

Vad i 1 mom. är sagt, gäller icke lagbestämda nämnders beslut i ärenden, som enligt lag hänskjutits till deras avgörande, ej heller då underställande är förbjudet i instruktion.

82 §.

För handhavande av tillfälliga uppdrag är kommunalstyrelsen berättigad att tillsätta kommittéer och bestämma dessas befogenheter.

83 §.

För handhavandet av förvaltningsuppgifter kunna, utöver medlemmarna i kommunalstyrelsen och nämnder, tjänsteinnehavare tillsättas, i den mån kommunalfullmäktige besluta inrätta tjänster. Om tjänsteinnehavarens anställande och avgång samt verksamhet skola bestämmelser meddelas i reglementen och instruktioner.

Tjänsteinnehavares tjänsteförhållande och avlöning regleras samt allmänna bestämmelser angående ordningen för besättande av tjänster utfärdas, såvitt därom icke är särskilt stadgat, genom tjänstestadga för kommunen. Såsom disciplinära åtgärder kunna i tjänstestadgan upptagas varning, avhållande från tjänsteutövning och avsked.

-23-

84 §.

Vid tillfälligt behov eller i brådskande fall vare kommunalstyrelsen obetaget att, utan att kommunalfullmäktige så beslutat, anställa erforderliga biträden, men skall åtgärden anmälas för kommunalfullmäktiges godkännande vid deras nästföljande sammanträde. Nämda biträden, vilkas avlöning kommunalfullmäktige fastställer, handla under kommunalstyrelsens ansvar och med iakttagande av föreskrifter, som denna meddelat.

Såvitt anslag för ändamålet ställts till kommunalstyrelsens eller nämnds förfogande, kan biträden anställas utan anmälan till kommunalfullmäktige.

85 §.

Nämnderna skola årligen före den 1 mars till kommunalstyrelsen avge berättelse över verksamheten under föregående kalenderår.

Såvitt tjänsteinnehavare underlyder nämnd, har denna närmast inseende över hans verksamhet.

86 §.

Såvida ej annorlunda är föreskrivet i tjänstestadgan, bör kommunalstyrelsen, då den finner, att nämnd eller tjänsteinnehavare i kommun uppsåtligen eller av vårdslöshet eller försumlighet låtit fel komma sig till last, infordra förklaring av vederbörande samt, såframt rättelse ej kan åstadkommas annorlunda, anmäla om förhållandet till kommunalfullmäktige.

87 §.

Har tjänsteinnehavare eller förtroendeman gjort sig skyldig till förskingring av medel eller ådagalagt svikligt förfarande eller annan oredlighet, äga fullmäktige rätt att avhålla honom från utövande av tjänsten. Saken skall ock ofördröjligen dragas under domstols behandling och anmälas hos landskapsstyrelsen och länsstyrelsen.

88 §.

Arbetare, som underlyda allmän lag, anställas i kommuns tjänst av kommunalstyrelsen eller annan kommunal myndighet i enlighet med vad i reglemente eller instruktion är stadgat eller annars föreskrivet.

5 kap.

Kommunalhushållning.

89 §.

Kommun äger rätt att grunda fasta fonder. Kommunalfullmäktige skola därvid antaga stadgar för fonden, innefattande föreskrifter angående fondens ändamål och förkovran samt dess användning och övriga förvaltning. Sådant beslut av fullmäktige, så ock beslut om ändring av fondens stadgar samt om dess upplösande bör underställas landskapsstyrelsens fastställelse.

-24-

90 §.

Äger kommun jord eller annan egendom, som blivit till kommunen eller till förmån för någon viss klass av befolkningen eller för särskilt ändamål donerad eller testamenterad, skall vid dess förvaltning iakttagas, vad i överlåtelseurkunden är förordnat.

91 §.

Angår fullmäktiges beslut försäljning, pantförskrivning eller byte av fast egendom eller rättighet, som genom gåva eller testamente tillfallit kommunen att användas för visst ändamål till dess gemensamma nytta, eller avtal eller annan rättshandling, varav skulle följa minskning eller annan ändring i den rätt kommunen äger till sådan fastighet eller förmån, skall beslutet underställas landskapsstyrelsens fastställelse.

92 §.

Kommuns inkomster, såväl egentliga inkomster som kapitalinkomster, skola användas till bestridande av kommunens utgifter. Till utgifter hänföras, förutom egentliga utgifter, även kapitalutgifter.

För kommunens egentliga utgifter få kapitalinkomster icke användas.

Till bestridande av utgifter, för vilka kommunens egentliga inkomster och i anspråk tagna kapitaltillgångar icke förslå, äge kommunen fastställa skatter att utgå av dess medlemmar efter härför gällande grunder.

93 §.

Beslut av kommunalfullmäktige om upptagande av lån med längre återbetalningstid än fem år skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse. Lag samma vare om beslut rörande borgenstörbindelse av kommunen. Därest kommun enligt lag äger rätt att erhålla lån ur landskapets eller statens medel, behöver beslut om lånets upptagande icke underställas för fastställelse.

94 §.

För varje finansår skall budget godkännas för kommunen. Finansåret sammanfaller med kalenderåret.

95 §.

I budgeten skola upptagas den beräknade behållningen eller bristen från föregående år, egentliga utgifter och inkomster samt särskilt för sig kapitalutgifter och kapitalinkomster för finansåret. Till utgifter hänföras jämväl anslag för oförutsedda behov, reserveringar för vissa motsedda behov, överföringar till fonder och avskrivningar.

Uti budgeten skola anvisas erforderliga medel för bestridande av utgifterna. Det belopp, som för godkända utgifters bestridande erfordras utöver andra inkomster, bör uppbäras av kommunens skattskyldiga medlemmar såsom kommunalskatt för finansåret.

Finnes i kommun skatteutjämningsfond, kunna kommunalfullmäktige på

-25-

framställning av kommunalstyrelsen, antingen i samband med handläggningen av budgeten eller senare, innan uttaxeringen per skattöre fastställts, i stadgad ordning och med iakttagande av fondens stadgar besluta om höjning av det belopp, som för ökning av skatteutjämningsfonden under finansåret skall upptagas genom kommunalbeskattning, eller om sänkning av detta belopp genom att anlita fondens tillgångar.

96 §.

Beträffande kommunala affärsföretag kan, utan hinder av stadgandet i 95 § 1 mom., enbart vinst eller förlust upptagas i budgeten.

Fasta fonders egna inkämster och utgifter kunna lämnas utanför budgeten.

97 §.

Förslag till budget skall uppgöras av kommunalstyrelsen och insändas till kommunalfullmäktige senast den 1 december, där kommunalfullmäktige icke föreskrivit tidigare tidpunkt.

Blir kommunalstyrelsens förslag icke oförändrat godkänt, kunna fullmäktige besluta att återförvisa förslaget till kommunalstyrelsen, som äger avgiva utlåtande och vidtaga av beslutet påkallade ändringar i detsamma. Återförvisas förslaget, skall vid den fortsatta behandlingen i fullmäktige endast av fullmäktige och kommunalstyrelsen gjorda ändringar behandlas och budgeten slutligt godkännas.

98 §.

Kommun är berättigad att under finansåret uppgöra tilläggsbudget. Vid behandlingen av kommunalstyrelsens förslag till tilläggsbudget skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om behandling av årsbudget är stadgat.

Tilläggsbudget skall balanseras med lån, genom ökning av uttaxeringssumman eller genom överföring från skatteutjämningsfond.

99 §.

Har årsbudgeten icke blivit godkänd av kommunalfullmäktige före finansårets utgång, skola tillsvidare och till dess ny budget antagits kommunens inkomster uppbäras och nödvändiga utgifter bestridas.

100 §.

Kommunens drätsel handhaves av kommunalstyrelsen.

Kommunalstyrelsen till biträde vid handhavandet av kassa- och räkenskapsväsendet kan ett drätselkontor inrättas. Där det anses nödigt, kan även vederbörande nämnder underordnade kassa- och räkenskapsverk för särskilda förvaltningsgrenar inrättas.

101 §.

Viten, som på grund av lag blivit för utevaro av kommunal myndighet

-26-

å dömda, tillfalla kommunens kassa och uttagas, där betalning ej följer, på sätt om kommunala utskylder är stadgat.

102 §.

Närmare bestämmelser angående budgeten samt kassa- och räkenskapsväsendet skola av fullmäktige meddelas genom räkenskapsstadga.

103 §.

Kommunalbeskattningen verkställs av taxeringsnämnd. Däremot framställda anmärkningar avgöras, där det ej sker i kommunens fullmäktige, av prövningsnämnd, på sätt därom är särskilt stadgat.

104 §.

Uttaxeringen per skattöre beräknas så, att den för finansåret budgeterade uttaxeringssumman minskas med det belopp som under finansåret beräknas inflyta från staten i form av innehållen kommunalskatt och från skattskyldiga i form av uppburet förskott på kommunalskatt, samt ökas med vad under föregående finansår på enahanda grunder influtit varefter summan divideras med antalet skattören.

Det belopp, som enligt verkställd fördelning skall uppbäras för skatteöret, kan av kommunalstyrelsen höjas med högst tio procent.

105 §.

Sedan uttaxeringen per skattöre fastställts, skall kommunalstyrelsen verkställa debitering av kommunalskatten. Härvid bör envar skattskyldig såsom avdrag från den med stöd av skattören och uttaxeringen per skattöre uträknade skatten tillräknas, vad under föregående år såsom förskott på kommunalskatt av honom innehållits eller debiterats, och resten påföras den skattskyldige.

Angående återbetalning av för mycket uppburet förskott är särskilt stadgat.

106 §.

På kommunalstyrelsen ankommer att låta upprätta debiterings- och uppbördslängd, i vilken böra upptagas varje skattskyldigs namn och bostad, de skatteköllor, för vilka utskylder blivit honom påförda, och den för dem satta skatten ävensom det belopp, som till skattens gäldande i förskott uppburits eller debiterats. Längden skall jämväl innehålla särskilda kolumner för erlagda och oguldna skatter.

Debiterings- och uppbördslängden skall, sedan härom kungjorts i vederbörlig ordning, under tio dagar hållas tillgänglig för de skattskyldiga. Mot densamma kunna framställas anmärkningar, såsom därom är särskilt stadgat.

107 §.

Efter det tiden för framställande av anmärkning mot debiterings- och

-27-

uppbördslängden utgått, fastställer kommunalstyrelsen uppbördstiden och utfärdar debetsedlar. Sedan debetsedlarna utdelats eller efter kungörelse tillhandahållits de skattskyldiga, skall kommunalstyrelsen verkställa uppbörden.

108 §.

Kommunalstyrelsen bör över de skatter, vilka icke blivit erlagda och från vilka befrielse icke beviljats, upprätta specificerad restlängd. Denna skall av kommunalstyrelsen senast inom fyra veckor efter avslutad uppbörd överlämnas till vederbörande utmätningsman för tvångsindrivning.

109 §.

Kommunalfullmäktige eller, därest bestämmelserna i reglementet det medgiva, kommunalstyrelsen äro berättigade att, därest kommunalskatt eller kommunal avgift blivit olagligen påförd, bevilja befrielse från dess erläggande, dock icke ifall ärendet eljest är anhängigt eller genom laga kraft vunnet beslut sakligt avgjort. Efter det befrielse beviljats, må icke vidare åtgärder vidtagas för indrivning av skatt eller avgift till den del befrielsen gäller.

Har skattskyldig persons skattebetalningsförmåga genom egen eller närstående persons sjukdom, olycksfall eller annan sådan orsak väsentligt nedsatts, eller har skattskyldig avlidit och efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra arvingar, vilkas utkomst varit beroende av hans förtjänst, kunna fullmäktige eller, under i 1 mom. nämnda förutsättningar, kommunalstyrelsen på ansökan enligt prövning bevilja uppskov med erläggande av skatt eller, därest saken icke i samband med taxeringen varit föremål för prövning, partiell eller fullständig befrielse från dess erläggande.

110 §.

Har avskrivning av kommunalskatt eller kommunal avgift av vederbörande på grund därav, att den betalningsskyldiga saknat utmätningsbart tillgån-
börande kommunala myndighet verkställts/eller icke kunnat anträffas eller av annat laga skäl, utgör sådan avskrivning ej hinder för indrivande av det resterande beloppet. Kommunalstyrelsen äger bevaka kommunens fördel i detta avseende.

111 §.

Kommunalstyrelsen åligger att i enlighet med givna anvisningar föra bok över kommunens inkomster och utgifter samt tillgångar och skulder, så ock att avsluta räkenskaperna för varje finansår.

Över kommunens fasta och lösa egendom samt dess förbindelser, säkerheter, försäkringshandlingar och övriga värdepapper skola föras förteckningar.

112 §.

För granskning av kommunalförvaltningen och kommunens räkenskaper för det löpande året utses, enligt kommunalfullmäktiges beslut, minst tre årsrevisorer samt lika antal ersättare för dem. Till årsrevisor kan utses även i annan kommun bosatt person, såframt han därtill samtycker.

Verkställande av fortlöpande revision må av kommunalfullmäktige uppdragas åt en av fullmäktige tillsatt och dem omedelbart underordnad ständig revisor. De handlingar, som tillkommit vid av denna verkställda revisioner, skola tillhandaahållas årsrevisorerna.

113 §.

Kommuns räkenskaper skola före den 1 april tillställas årsrevisorerna, vilka före den 15 maj skola verkställa revisionen och avlämna revisionsberättelse till kommunalstyrelsen.

Hava anmärkningar framställt i revisionsberättelsen mot räkenskaperna eller förvaltningen, skall kommunalstyrelsen infordra vederbörandes förklaringar och överlämna dessa jämte eget utlåtande samt revisorernas berättelse till kommunalfullmäktige så tidigt, att ärendet kan upptagas till behandling vid det kommunalfullmäktiges sammanträde, som skall hållas senast i juni månad.

114 §.

Revisorerna åligger vid laga påföljd att sorgfälligt granska kommunens räkenskaper, värdehandlingar och kontanta tillgångar samt att undersöka, huruvida räkenskaperna överensstämmer med den för året uppgjorda budgeten. Kommunalstyrelsen äger bereda revisorerna tillgång till alla i kommunens förvaltning tillkomna handlingar och tillträde till alla kommunala byggnader och inrättningar.

115 §.

Utöver revisionen skola årsrevisorerna minst två gånger om året, på förut icke tillkännagivna tider, verkställa eller låta verkställa inventering av kommunens samtliga kassor och, ifall därvid yppas missförhållanden, omedelbart anmäla detta till kommunalstyrelsen och kommunalfullmäktiges ordförande.

116 §.

Av kommunalfullmäktige särskilt utsedda inventeringsmän skola, med ledning av uppgjorda förteckningar över kommunens gemensamma egendom i löst och fast, årligen på lämplig tid granska den lösa egendomen samt minst vart tredje år anställa besiktning på den fasta egendomen för utrönande av egendomens tillstånd och förvaltning. Inventeringsmännen för såväl den fasta som den lösa egendomen skola avgiva berättelse till fullmäktige angående värden av kommunens egendom och framställa förslag om förbättringar, som av dem befinnes nödiga.

-29-

Yppas vid besiktning av den fasta egendomen eller vid granskning av den lösa egendomen vanvård eller förskingring eller annan felaktighet, skall anmärkning därom framställas i revisionsberättelsen.

117 §.

På kommunalfullmäktige ankommer att besluta, huruvida av årsrevisorerna eller inventeringsmännen för den lösa eller fasta egendomen framställd anmärkning får förfalla eller om med anledning därav ^{bör vidtagas} åtgärd för bevakande av kommunens rätt och fördel. I senare fallet skall, om i saken förfarits brottsligt, åtal väckas vid domstol enligt 87 §. Annars skola kommunalfullmäktige, såframt anmärkningen icke godkännes av redogöraren, fastställa balansen och ersättningsens belopp samt underställa ärendet landskapsstyrelsens prövning och avgörande.

6 kap.

Underställning, besvär och tillsyn.

118 §.

Kommunalfullmäktiges beslut, som för att vinna gällande kraft skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse, bör jämte kommunalstyrelsens utlåtande översändas till länsstyrelsen, som, sedan beslutet vunnit laga kraft, med bevis därom skall översända handlingarna i ärendet till landskapsstyrelsen.

119 §.

Även om kommunalfullmäktige i beslut, som bör underställas, icke omnämnt underställandet, skall kommunalstyrelsen underställa detsamma.

120 §.

Beslut, som underställts, skall fastställas oförändrat eller icke fastställas. Vägrar landskapsstyrelsen fastställelse, uppgive skälen därtill, och vare fullmäktige obetaget att häröver anföra besvär i högsta förvaltningsdomstolen.

Därest beslut, som skall underställas, icke inom ett år efter det beslutet fattats tillställts vederbörande myndighet, har beslutet förfallit.

121 §.

Det förfarande, varom stadgas i 118 - 120 §§, skall jämväl iakttagas vid ändring av beslut, som efter underställning fastställts.

122 §.

I beslut av kommunalfullmäktige är envar berättigad att söka ändring på den grund, att hans enskilda rätt blivit kränkt, och medlem av kommunen även på den grund, att beslutet icke tillkommit i laga ordning eller innebär ett överträdande av fullmäktiges befogenhet eller att det eljest står i strid med lag eller förordning.

Över beslut, som är av uteslutande förberedande eller verkställande beskaffenhet, må besvär icke anföras.

123 §.

Ändring med stöd av 122 § sökes hos länsstyrelsen genom skriftliga besvär, som böra av besväranden själv eller hans befullmäktigade ombud ingivas eller genom postens förmedling befordras till länsstyrelsen inom trettio dagar. Denna tid bör räknas:

- 1) ifall beslutet rör någon person enskilt eller annan kommun, från den dag, då beslutet delgivits;
- 2) i händelse beslutet på stadgat sätt framlagts till påseende, från den dag, detta skett; samt
- 3) då besvären gälla beslut av kommunalfullmäktige angående anmärkning över kommunaltaxering, från dagen för beslutets avsäggande.

Till besvären bör fogas det beslut, varöver besvär anföras, samt utredning om dagen, från vilken enligt vad ovan angivits besvärstiden skall räknas.

124 §.

Angående besvär över kommunalstyrelses beslut och vad därvid skall iakttagas gäller, där icke annat stadgas, vad i 122 och 123 §§ är stadgat. om ändringssökande i kommunalfullmäktiges beslut.

125 §.

Därest icke särskilt stadgats om ändringssökande i kommunal nämnds beslut, får besvär över beslutet anföras hos kommunalstyrelsen. Härvid är i tillämpliga delar gällande, vad i 122 och 123 §§ stadgas.

126 §.

Förordnas, att vederbörande med anledning av besvären, skall höras, skall länsstyrelsen utan dröjsmål överstyra handlingarna, efter ärendets beskaffenhet, till ordföranden i kommunalfullmäktige, kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd. Ordföranden äger inom av länsstyrelsen utsatt tid insända förklaring till densamma.

127 §.

Sedan länsstyrelsen avgjort besvärsärende, skall utslaget i behörig ordning tillställas besväranden mot bevis, som bör åtecknas utslaget. Därjämte skall avskrift av utslaget efter sakens beskaffenhet tillställas kommun så, som är stadgat i 34 §.

128 §.

I länsstyrelsens utslag får, där för vissa ärendens vidkommande icke är annorlunda stadgat, ändring sökas i högsta förvaltningsdomstolen inom trettio dagar efter delfåendet. Därvid skall lända till efterrättelse, vad om ändringssökande i allmänhet är stadgat, dock sålunda,

-31-

att besvär även kunna inom besvärstiden genom postens förmedling befordras till högsta förvaltningsdomstolen eller inlämnas eller genom postens förmedling befordras till länsstyrelsen för att insändas till högsta förvaltningsdomstolen.

129 §.

Landskapsstyrelsen och länsstyrelsen äger tillse, enligt vad i lagen den 28 december 1951 om självstyrelse för Åland stadgas, att kommunernas angelägenheter handhavas enligt lagar och förordningar, så ock, där det finnes nödigt, meddela kommunala myndigheter råd och anvisningar samt infordra av dem uppgifter beträffande kommunala angelägenheter ävensom utlåtanden.

Om förstärkt tillsyn över kommun är särskilt stadgat.

7 kap.

Särskilda stadganden.

130 §.

Såvitt annat icke är stadgat, kan kommunalfullmäktiges, kommunalstyrelsens och kommunal nämnds beslut verkställas, innan beslutet vunnit laga kraft, därest icke ändringssökande genom verkställigheten bleve onyttigt eller den myndighet, som på grund av besvär handlägger ärendet, förbjuder dess verkställighet.

131 §.

Ordförande i kommunalfullmäktige, kommunalstyrelse och kommunal nämnd åligger tillse, att protokollen jämte bilagor och register över dem samt övriga handlingar förvaras på sådant sätt och ställe, som kommunalfullmäktige bestämmer. Ordföranden skall ock tillhandahålla dem kommunens medlemmar till påseende samt vid avgång från uppdraget överlämna dem åt efterträdaren.

Om ordnandet och handhavandet av kommunens arkiv är särskilt stadgat. Härvid länder jämväl till efterrättelse vad i 11 § 12 p. självstyrelselagen stadgas.

132 §.

Envar är berättigad att, såvitt handlingar icke böra hemlighållas, enligt stadgande eller laglig föreskrift, på begäran utfå styrkt avskrift av de i 131 § nämnda handlingarna eller utdrag ur däri nämnda myndigheters protokoll. I besvärsmål skall expedition utgigas skyndsamt och åtminstone inom första hälften av den för varje fall stadgade fataljetiden.

133 §.

På kommunalfullmäktige ankommer att bestämma, huruvida lösen för handling skall erläggas och till vilket belopp. Lösen må dock ej upp-

bäras för handlingar, vilka utfärdas för kommunens gemensamma behov eller till vederbörande tjänsteinnehavare eller allmänna ombud, ej heller då beslut skall genom utdrag ur protokollet delgivas den, vilken beslutet rör.

134 §.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft. Till dess kommunalstyrelse blivit tillsatt, skall i landskommunernas kommunalförvaltning gällande kommunallag dock lända till efterrättelse.

Genom densamma upphävas kap. I, II, IV, IX och XI i kommunallagen för landskommunerna i landskapet Åland, utfärdad den 21 augusti 1930 (9/30), jämte senare tillkomna ändringar av dessa lagrum samt övriga stadganden, i den mån de stå i strid med denna landskapslag.